

מראי מקומות- מנחות כ"ה

- (א) נטמא הקומץ והקריבו, הציץ מרצה- כ' הנתיבות הקודש דמלשון המשנה לכא' משמע דלכתחלה אין להקריבו, אבל אם הקריבו, בדיעבד הציץ מרצה. וכ' די"ל דאף דמדאורייתא מותר הוא לכתחלה לזרוק, משום דמרצה ציץ, אבל מדרבנן אסור לכתחלה, ורק בדיעבד הורצה. וכ"כ רש"י בגיטין (נד. ד"ה במזיד לא הורצה), דמדאורייתא מותר לכתחלה לזרוק, ורק מדרבנן אין זורקין לכתחלה.
- (ב) נטמא הקומץ והקריבו, הציץ מרצה- ע' ברש"י ביומא (ז.), שכ' כשאידעה טומאה על הקרבן. מבואר מדברי רש"י דצריך להיות הציץ על מצח הכ"ג כשנעשה הקרבן טמא. וכ' היד רמ"ה (סנהדרין יב:) דאינו נראה כן, דבשעת טומאה מאי ריצוי איכא, אלא מסתברא דבשעת הקרבה קאי דמרצה על הקרבן שנטמא. וע' דברי רש"י בדבור שלאח"ז, דכ' אינו על מצחו בשעת עבודת היום הפנימית, מבואר דס"ל דצריך להיות שם בשעת עבודה, וצ"ע. וע' גבורת ארי (יומא שם) דהק' על רש"י באופן אחר, דכ' דמבואר מדברי רש"י דצריך הריצוי תלוי בשעת טומאה, והק' על רש"י מהכ"ת לו זה, אבל משמע מדבריו דנחית להא דגם לרש"י צריך להיות על מצחו בשעת הקרבה. ובפניני רבנו הגרי"ז (סי' כ"ד) אמרו בשמו ליישב דעת רש"י, דגם רש"י מודה שצריך ריצוי ציץ בשעת הקרבה, אלא שבא להוסיף שגם בשעת טומאה צריך לריצוי ציץ שע"ז חל בדם ובאימורים דין זריקה והקטרה, ואם אין ציץ בשעת טומאה ולא חל אז דין בהדם שיזרק ובהאמורים שיוקטרו, שוב לא יועיל ריצוי הציץ דבשעת הקרבה. וביארו ע"פ דברי האבן האזל (ביאת מקדש ה', ז') דכ' שיש ב' דינים בריצוי ציץ, א' לרצות הקרבן שנעשה בטומאה, ב' מה שהוא נושא עון הטומאה שאסור להקריב קרבן בטומאה. וא"כ, מבואר דעת הגרי"ז, דלגבי פסול הקרבן צריך שיהי' ריצוי ציץ בשעת הטומאה, ולגבי ריצוי עון הקרבתו בטומאה צריך שיהי' ריצוי בשעת הקרבה.
- (ג) הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור- ע' במנחת ברוך (סי' ק"ו, ענף א'), שכ' דאף דטומאה שהותרה בציבור הוא רק טומאת מת, מ"מ מוכח מכמה דוכתי דהציץ מרצה על כל טומאות, וכיון שיש היתר בשם טומאה, א"כ יכולין לומר דיש קלות בעון טומאה בכלל, וממילא י"ל דהציץ מרצה על כל טומאות.
- (ד) אימא עון יוצא, שהותר מכללו בבמה- פרש"י, שנאסר יוצא במשכן, אולם הותר בנוב וגבעון, דלית בהו קלעים. וע' ברש"י שהביא מה שהק' התוס' יו"ט ע"ז, דהא מבואר בפירוש בזבחים דקדשי קדשים דנוב וגבעון נאכלין לפני מן הקלעים. וע' בעולת שלמה דצידד לתרץ דמיירי בבמת יחיד, או בקדשי במת יחיד, ע"ש.
- (ה) א"ל אביי, אמר קרא עון, עון שהי' בו ודחיתיו, לאפוקי יוה"כ דהכשירו בשמאל- כ' הקרן אורה דלכא' לפי סברא זו יש לתרץ גם הא דיוצא, ואין צריך קרא דלפני ד', דהא יוצא נמי הכשירו בכך, וכ' דלפי זה יש ליישב נמי הא דבעל מום בעופות, דליכא עון בכך (וכן אי' בחי' הגרי"ז). ועוד כ' הקר"א דאולי זהו אביי לשיטתו דס"ל דטומאה דחוי' בציבור, ולכן יש איזה עון בטומאה, וחלוק מכל הני, אבל ר' אשי ס"ל דטומאה הותרה בציבור, ולכן גם בטומאה ליכא שום עון, ולכן אין שייך לחלק באופן זה, ולכן הי' צריך ליישב באו"א.
- (ו) ובעובד כוכבים, בין בשוגג בין במזיד וכו' לא הורצה- פרש"י, דכתי' לרצון, ולא לעכו"ם. וע' בחי' הגרי"ז דחקר בזה, האם זה מיעוט על ריצוי ציץ, דנתמעט עכו"ם מריצוי ציץ, או דלמא זהו מיעוט בעיקר דין הרצאה של הקרבן, דהעכו"ם הוא רק בדין הקרבת הקרבן, שהקרבן הוקרב בשבילם, אבל אינו נתרצה להם, וכל הדין ריצוי ציץ נאמר רק כלפי הדין הרצאה, ואם עכו"ם נתמעטים מהרצאה, ממילא אין שייך להם דין ריצוי ציץ בכלל. וע"ש דהאריך להוכיח כצד זה,

(י) **נותרות היינו לך - ע' ברש"ש** דהעיר דהי' יכול לפרש דפיגולין היינו ע"י מחשבת חוץ למקומן, ונותרות היינו מחשבת נותר (חוץ לזמן, וכמבואר בתוס' בעמוד א', דנותר היינו מחשבת נותר), והניח בקו'.

(יא) **רבינא אמר, טומאתו בין בשוגג בין במזיד הורצה, וכו', ור' שילא אמר זריקתו בין בשוגג בין במזיד הורצה, וכו' - ויש לעי', במה נח' רבינא ור' שילא, וע' בתוס' יבמות (צ. סוד"ה והא), דכ' "דבהא סברא פליגי, דמר (ר' שילא) סבר דטומאה איכא למיקנס טפי במזיד, דהוי אתחלתא דפסולה, ולא עביד נמי מצוה בשעה שמטמא. ומר (רבינא) סבר בזריקה שייך למיקנס טפי, שמקריב דבר טמא לגבוה, וזילא מילתא טפיי".**

דליתנהו בדין הרצאת קרבן בכלל, וממילא לית בהו דין ריצוי ציץ.

(ז) **ובעובד כוכבים, בין בשוגג ובין במזיד לא הורצה - ע' בקרן אורה** (זבחים מ"ה) שהעיר על השמטת הרמב"ם דבדם קדשים ליכא טומאה כלל, א"כ לא אשכחן שום ציור על ריצוי ציץ אצל נכרי, וכדאמרי' בפסחים דבישראל אשכחן טומאה בקמצים, אבל כיון דנכרי אינו מקריב אלא עולות, לא שייך אצלו כלל. וע"ע בחי' הגרי"ז (שם) דצידד לומר כעין זה, אלא דהק' דהא שייך ריצוי ציץ גם לגבי אימורים ולגבי איברים של עולה. וע"ש דחידש דבאמת כל דרשה זו דאין שייך ריצוי ציץ בעכו"ם הוא רק דריצוי ציץ דדם, אבל בריצוי ציץ דאימורים ואברים באמת לא נאמר המיעוט, ובאמת אי' לי' ריצוי, ולכן שפיר השמיטו הרמב"ם. וע' בדבריו כאן דהוסיף דאף דאין הרצאה בעכו"ם, זהו רק כלפי עיקר ריצוי הקרבן, דהיינו הדם, אבל בטומאת אימורין, אי"ז תלוי בעיקר ריצוי הקרבן, ולכן שפיר שייך ריצוי ציץ לענין אימורין גם בעכו"ם.

(ח) **בשוגג תרומתו תרומה - פרש"י, כדכתי' ולא תשא עליו חטא, אם אינו קדוש, נשיאות חטא למה, מכאן לתרום מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה. ומבואר מדברי רש"י דהאיסור לתרום לכתחלה מן הטמא על הטהור הוא משום דהוי כתורם מן הרעה על היפה. אולם ע' ברש"י בפסחים (לג.) וביבמות (פט.) דמבואר דטעם האיסור הוא משום דמפסיד הכהן, דאינו יכול לאכול תרומה טמאה, וצ"ע.**

(ט) **יכול שאני מרבה את הפיגולין - וכ' השטמ"ק (ד'), דאף דאין פיגול נותר לטהורים, מ"מ כיון דאין פיגול נקבע עד שיקרבו כל מתיריו, ובאים בבת אחת אכילה ופיגול, לכן שפיר נחשב דניתר לטהורים. וע"ע בצאן קדשים שהעיר דהא פיגול ונותר בלא"ה האוכלין חייב כרת, וא"כ מה הוסיף התורה באיסור טומאה. וכ' דמ"מ נפק"מ לענין אם שגג בפיגול והזיד בטומאה.**